31977L0649

1977 10 19 *EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS* L 267/1

TARYBOS DIREKTYVA

1977 m. rugsėjo 27 d.

dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių motorinių transporto priemonių vairuotojų regėjimo lauką, suderinimo

(77/649/EEB)

EUROPOS BENDRIJŲ TARYBA,

atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, ypač jos į 100 straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę [1],

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę [2],

kadangi techniniai reikalavimai, kuriuos motorinės transporto priemonės turi atitikti pagal nacionalinius teisės aktus, *inter alia*, siejasi su vairuotojo regėjimo lauku,

kadangi šie reikalavimai atskirose valstybėse narėse skiriasi; kadangi dėl to būtina, kad visos valstybės narės arba papildytų, arba vietoje galiojančių jose nuostatų priimtų vienodus reikalavimus, ypač siekiant, kad EEB tipo patvirtinimo tvarka, kuri buvo svarstoma 1970 m. vasario 6 d. Tarybos direktyvoje 70/156/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių motorinių transporto priemonių ir jų priekabų tipo patvirtinimą, suderinimo, galėtų būti taikoma kiekvienam transporto priemonės tipui [3];

kadangi techninius reikalavimus pageidautina parengti taip, kad jais būtų siekiama tų pačių tikslų kaip ir darbu, kurį šioje srityje atlieka JT Europos ekonominė komisija;

kadangi tie reikalavimai taikomi M_1 kategorijos motorinėms transporto priemonėms (tarptautinė motorinių transporto priemonių klasifikacija pateikta Direktyvos 70/156/EEB I priede);

kadangi derinant nacionalinius įstatymus, susijusius su motorinėmis transporto priemonėmis, abipusiškai pripažįstami valstybės narės patikrinimai, atlikti pagal bendrus reikalavimus,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Šioje direktyvoje transporto priemonė – tai kiekviena M_1 kategorijos (apibrėžta Direktyvos 70/156/EEB I priede) motorinė transporto priemonė, turinti bent keturis ratus, skirta naudoti kelyje, kurios maksimalus konstrukcinis greitis viršija 25 km/h.

2 straipsnis

Jokia valstybė narė negali atsisakyti suteikti EEB tipo arba nacionalinio tipo patvirtinimo transporto priemonei dėl priežasčių, susijusių su vairuotojo regėjimo lauku, jeigu tas laukas atitinka I, III ir IV prieduose nurodytus reikalavimus.

---

[1] OL C 125, 1976 6 8, p. 49.
[2] OL C 197, 1976 8 23, p. 10.
[3] OL L 42, 1970 2 23, p. 1.

3 straipsnis

Jokia valstybė narė negali atsisakyti arba uždrausti parduoti, registruoti, pradėti eksploatuoti ar naudoti jokios transporto priemonės dėl priežasčių, susijusių su vairuotojo regėjimo lauku, jeigu tas laukas atitinka I, III ir IV prieduose nurodytus reikalavimus.

4 straipsnis

EEB tipo patvirtinimą suteikusi valstybė narė rūpinasi, kad būtų užtikrinta, jog jai būtų pranešta apie kiekvieną I priedo 2.2 skirsnyje nurodytos sudėtinės dalies arba techninės charakteristikos pakeitimą. Tos valstybės narės kompetentingos institucijos sprendžia, ar su modifikuotu transporto priemonės tipu turėtų būti daromi nauji bandymai ir ar turėtų būti parengta nauja ataskaita. Jeigu tų bandymų metu nustatoma, kad šios direktyvos reikalavimų nesilaikoma, leidimas taikyti pakeitimą nesuteikiamas.

5 straipsnis

Visi pakeitimai, būtini derinant I, III, IV ir V priedų reikalavimus atsižvelgiant į technikos pažangą, priimami Direktyvos 70/156EEB 13 straipsnyje nustatyta tvarka.

Tačiau ta tvarka netaikoma pakeitimams, kuriais įvedamos kito, ne 180° priekinio regėjimo lauko, nuostatos.

6 straipsnis

1. Valstybės narės priima nuostatas, kurios, įsigaliojusios per 18 mėnesių nuo pranešimo apie šią direktyvą dienos, įgyvendina šią direktyvą, ir nedelsdamos apie tai praneša Komisijai.

2. Valstybės narės užtikrina, šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstai, būtų pateikti Komisijai.

7 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 1977 m. rugsėjo 27 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

A. HUMBLET

Priedų sąrašas

I priedas: Taikymo sritis, paraiška suteikti EEB tipo patvirtinimą, EEB tipo patvirtinimas, specifikacijos, bandymo metodika ([1]).

(II priedas)

III priedas: Tvarka „H“ taškui ir tikrajam sėdynės atlošo polinkio kampui nustatyti bei santykinei R ir H taškų padėčiai bei skaičiuojamojo ir tikrojo sėdynės atlošo polinkio kampų santykiui patikrinti ([1]).

IV priedas: Pirminių transporto priemonės atskaitos taškų ir trimačio koordinačių tinklelio matmenų santykių nustatymo metodas ([1]).

V priedas: Transporto priemonės EEB tipo patvirtinimo liudijimo priedas atsižvelgiant į vairuotojo regėjimo lauką.

([1]) Techniniai šio priedo reikalavimai yra panašūs į atitinkamo JT Europos ekonomikos komisijos reglamento projekto reikalavimus; visų pirma yra vienodas skirstymas skirsniais. Jeigu reglamento projekto skirsnis atitikmens šioje direktyvoje neturi, skaičius oficialiam naudojimui pateikiamas skliausteliuose.

I PRIEDAS

TAIKYMO SRITIS, PARAIŠKA SUTEIKTI EEB TIPO PATVIRTINIMĄ, EEB TIPO PATVIRTINIMAS, SPECIFIKACIJOS, BANDYMO METODIKA

1. TAIKYMO SRITIS

1.1. Ši direktyva taikoma M_1 kategorijos transporto priemonių vairuotojų 180º priekiniam regėjimo laukui.

1.1.1. Šios direktyvos tikslas – užtikrinti pakankamą regėjimo lauką, kai priekinis stiklas ir kiti įstiklintieji paviršiai yra sausi ir švarūs.

1.2. Šio direktyvos reikalavimai suformuluoti taip, kad jie būtų taikomi M_1 kategorijos transporto priemonėms, kuriose vairuotojas sėdi kairėje pusėje. M_1 kategorijos transporto priemonėms, kuriose vairuotojas sėdi dešinėje pusėje, tie reikalavimai taikomi tam tikrais atvejais kriterijus apgręžiant.

2. APIBRĖŽIMAI

(2.1.)

2.2. **Transporto priemonės tipas atsižvelgiant į regėjimo lauką**

„Transporto priemonės tipas atsižvelgiant į regėjimo lauką“ – tai transporto priemonės, kurios nesiskiria tokiais pagrindiniais požymiais:

2.2.1. išorinėmis ir vidinėmis 1 skirsnyje apibrėžto ploto formomis ir įtaisais, kurie gali turėti įtakos matomumui; ir

2.2.2. priekinio stiklo forma ir matmenimis bei jo įstatymo priemonėmis.

2.3. **Trimatis koordinačių tinklelis**

„Trimatis koordinačių tinklelis“ – tai iš vertikalios išilginės X-Z, horizontalios X-Y ir vertikalios skersinės plokštumos Y-Z sudaryta atskaitos sistema (žr. IV priedo 5 paveikslą); tinklelis taikomas skaičiuojamųjų taškų vietos brėžinyje ir tikrosios tų taškų vietos transporto priemonėje atstumų santykiui nustatyti. Transporto priemonės pastatymo metodika, atsižvelgiant į koordinačių tinklelį, nustatyta IV priede; visos pagal nulinį atskaitos tašką nurodytos koordinatės nustatomos atsižvelgiant į eksploatuoti parengtą transporto priemonę (ta priemonė apibrėžta Direktyvos 70/156/EEB I priedo 2.6 punkte, prie jos masės pridedama priekinėje sėdynėje sėdinčio keleivio masė, t. y. 75 kg ± 1 %).

2.3.1. Su leidžiančią transporto priemonės važiuoklės prošvaisą reguliuoti pakabos sistemą turinčiomis transporto priemonėmis bandymas daromas taikant įprastas eksploatavimo sąlygas, kurias yra nurodęs transporto priemonės gamintojas.

2.4. **Pirminiai atskaitos taškai**

„Pirminiai atskaitos taškai“ – tai transporto priemonės kėbulo angos, paviršiai, ženklai ir identifikavimo ženklai. Taikomo atskaitos ženklo tipą ir kiekvieno ženklo padėtį, atsižvelgiant į trimačio koordinačių tinklelio X, Y ir Z koordinates ir skaičiuojamąją bazinę plokštumą, nurodo transporto priemonės gamintojas. Tie ženklai gali būti kėbulą surenkant taikomais baziniais taškais;

2.5. **Sėdynės atlošo kampas**

(Žr. III priedo 1.3 skirsnį)

2.6. **Tikrasis sėdynės atlošo kampas**

(Žr. III priedo 1.4 skirsnį)

2.7. **Skaičiuojamasis sėdynės atlošo kampas**

(Žr. III priedo 1.5 skirsnį)

2.8. **V taškai**

„V taškai“ – tai keleiviui skirtos vietos taškai, kurie nustatomi kaip vertikalių išilginių plokštumų, kertančių tolimiausius priekinėje sėdynėje numatytus sėdinčio keleivio užimamų padėčių centrus, funkcija ir atsižvelgiant į R tašką, skaičiuojamąjį sėdynės atlošo polinkio kampą ir kurie taikomi patikrinti, ar laikomasi regėjimo lauko reikalavimų;

2.9. **R taškas arba sėdynės atskaitos taškas**

(Žr. III priedo 1.2 skirsnį)

2.10. **H taškas**

(Žr. III priedo 1.1 skirsnį)

2.11. **Priekinio stiklo nulinės atskaitos taškai**

„Priekinio stiklo nulinės atskaitos taškai“ – tai priekinio stiklo taškai, kuriuose jį kerta iš V taškų išeinančios ir išorinį priekinio stiklo paviršių kertančios linijos.

2.12. **Skaidrusis plotas**

„Skaidrusis plotas“ – tai priekinio transporto priemonės stiklo arba kito įstiklintojo paviršiaus plotas, kurio šviesos pralaidumo koeficientas, išmatuotas stačiu kampu į tą paviršių, yra ne mažesnis kaip 70 %.

2.13. **P taškai**

„P taškai“ – tai taškai, apie kuriuos sukasi vairuotojo galva, kai jis horizontalioje plokštumoje žiūri į akių lygyje esančius objektus.

2.14. **E taškai**

„E taškai“ – tai su vairuotojo akių centrais sutampantys taškai, kurie taikomi nustatyti, kokiu mastu A šoniniai statramsčiai užstoja regėjimo lauką.

2.15. **A šoninis statramstis**

„A šoninis statramstis“ – tai bet kokia stogo atrama, kuriai priskiriami prie tos atramos pritvirtinti arba greta jos esantys nepermatomi komponentai, pavyzdžiui, apdarinė priekinio stiklo juosta ir durų rėmai, esantys prieš vertikalią skersinę plokštumą, kuri yra 68 mm prieš V taškus.

2.16. **Horizontalaus sėdynės reguliavimo intervalas**

„Horizontalaus sėdynės reguliavimo intervalas“ – tai įprastų transporto priemonę vairuojančio vairuotojo padėčių, kurias yra numatęs transporto priemonės gamintojas, kad vairuotojo sėdynę būtų galima reguliuoti X ašyje (žr. 2.3 punktą), visuma.

2.17. **Padidintas sėdynės reguliavimo intervalas**

„Padidintas sėdynės reguliavimo intervalas“ – tai transporto priemonės gamintojo numatytas sėdynės reguliavimo X ašyje (žr. 2.3 punktą) intervalas, kuris viršija 2.16 punkte nurodytą įprastą transporto priemonę vairuojančio vairuotojo padėčių intervalą ir kuris taikomas sėdynes pertvarkant į lovas arba palengvinant lipimą į transporto priemonę.

(2.18)

3. PARAIŠKA SUTEIKTI EEB TIPO PATVIRTINIMĄ

3.1. Paraišką transporto priemonės tipui, atsižvelgiant į vairuotojo regėjimo lauką, suteikti EEB tipo patvirtinimą įteikia transporto priemonės gamintojas arba įgaliotasis jo atstovas.

3.2. Su paraiška įteikiama po 3 toliau nurodytų dokumentų egzempliorius ir nurodoma tokia informacija:

3.2.1. transporto priemonės aprašas, atsižvelgiant į 2.2 punkte paminėtus dalykus, ir brėžiniai pagal mastelį bei keleiviui skirtos vietos nuotraukos arba erdvinis tos vietos vaizdas. Nurodomi transporto priemonės identifikavimo numeriai ir (arba) simboliai; ir

3.2.2. pakankamai išsami informacija apie pirminius atskaitos taškus, kad juos būtų galima lengvai identifikuoti ir kad kiekvieno to taško padėtį būtų galima patikrinti atsižvelgiant į kitus pirminius atskaitos taškus ir R tašką.

3.3. Už tipo patvirtinimo bandymų atlikimą atsakingai techninei tarnybai pristatoma patvirtinto tipo reikalavimus atitinkanti pavyzdinė transporto priemonė.

4. EEB TIPO PATVIRTINIMAS

(4.1.)

(4.2.)

4.3. Prie EEB tipo patvirtinimo liudijimo pridedamas V priede nurodytą pavyzdį atitinkantis liudijimas.

(4.4.) – (4.4.1) – (4.4.2)

(4.5.)

(4.6.)

(4.7.)

(4.8.)

5. SPECIFIKACIJOS

5.1. **Vairuotojo regėjimo laukas**

5.1.1. Skaidriajame priekinio stiklo plote turi būti bent priekinio stiklo nulinės atskaitos taškai; tie taškai – tai:

5.1.1.1. priešais V_1 ir 17° į kairę esantis horizontalus nulinės atskaitos taškas (žr. IV priedo, priedėlio 1 paveikslą;

5.1.1.2. viršutinis vertikalus nulinės atskaitos taškas priešais V_1 ir 7° virš horizontalės. Tačiau iki 1981 m. rugsėjo 30 d. tas kampas turi būti sumažintas iki 5°.

5.1.1.3. apatinis vertikalus nulinės atskaitos taškas priešais V_2 ir 5° žemiau horizontalės;

5.1.1.4. siekiant patikrinti, ar kita priekinio stiklo pusė atitinka priekinio regėjimo lauko reikalavimus, atsižvelgiant į vidurinę išilginę transporto priemonės plokštumą, nustatomi 3 papildomi nulinės atskaitos taškai, kurie 5.1.1.1–5.1.1.3 punktuose apibrėžtiems taškams yra simetriški.

5.1.2. Kiekvieno priekinio A statramsčio binokuliniu regėjimu nematomos zonos kampas galvos sukinėjimo taškų P_1 ir P_2 lygyje neturi viršyti toliau nurodytų verčių (žr. IV priedo priedėlio 2 paveikslą):

iki 1981 m. rugsėjo 30 d.: 7°

nuo 1981 m. spalio 1 d.: 6°

5.1.2.1. Binokuliniu regėjimu nematomos zonos kampas matuojamas horizontalioje plokštumoje tarp liestinių, jungiančių:

5.1.2.1.1. E_1 su galiniu ir E_2 tašką su priekiniu kairiojo priekinio A statramsčio kraštu ir

5.1.2.1.2. E_3 su priekiniu ir E_4 tašką galiniu su dešiniojo priekinio A statramsčio kraštu.

5.1.2.2. Jokia transporto priemonė negali turėti daugiau kaip 2 priekinių A statramsčių.

5.1.3. Priekiniame 180° vairuotojo regėjimo lauke, žemiau horizontalios V_1 tašką kertančios plokštumos ir virš trijų V_2 tašką kertančių plokštumų – viena plokštuma yra statmena X-Z plokštumai ir 4° nusileidusi į priekį žemiau horizontalės, o kitos dvi plokštumos yra statmenos plokštumai Y-Z ir 4° nusileidusios žemiau horizontalės (žr. IV priedo priedėlio 3 paveikslą), negali būti jokių kliūčių, išskyrus dėl priekinių A statramsčių ir (arba) pakreipiamojo vėdinimo langelio skiriamųjų juostų, galinio vaizdo veidrodžių ir priekinio stiklo valytuvų atsirandančias kliūtis.

Tačiau galinio vaizdo veidrodžius pirmiau apibrėžtame regėjimo lauke galima įrengti tik tada, jeigu juos išdėstant skirtingose vietose, 1971 m. kovo 1 d. Tarybos direktyvos 71/127/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių motorinių transporto priemonių galinio vaizdo veidrodžius, suderinimo [1], nebesilaikoma.

5.1.3.1. Leidžiama, kad vairaratis ir vairaračio viduje esantis prietaisų skydas regėjimo lauke sudarytų kliūtį, jeigu tašką V_2 kertanti plokštumai X-Z statmena ir aukščiausią ratlankio dalį liečianti plokštuma yra bent 1° pakrypusi žemiau horizontalės.

5.2. **V taškų vieta**

5.2.1. V taškų vietos, atsižvelgiant į R tašką, nustatytos pagal trimačio koordinačių tinklelio XYZ koordinates ir nurodytos I ir IV lentelėse.

5.2.1.1. I lentelėje nurodytos pagrindinės koordinatės, kai skaičiuojamasis sėdynės atlošo polinkio kampas yra 25°. Teigiama koordinačių kryptis nurodyta IV priedo priedėlio 1 paveiksle.

I LENTELĖ

V taškas	X	Y	Z
V_1	68 mm	– 5 mm	665 mm
V_2	68 mm	– 5 mm	589 mm

5.3. **P taškų vietos**

5.3.1. P taškų vietos, atsižvelgiant į R tašką, nustatytos pagal trimačio koordinačių tinklelio XYZ koordinates ir nurodytos II, III ir IV lentelėse.

5.3.1.1. II lentelėje nurodytos pagrindinės koordinatės, kai skaičiuojamasis sėdynės atlošo polinkio kampas yra 25°. Teigiama koordinačių kryptis nurodyta IV priedo priedėlio 1 paveiksle.

II LENTELĖ

P taškas	X	Y	Z
P_1	35 mm	– 20 mm	627 mm
P_2	63 mm	47 mm	627 mm

5.3.1.2. III lentelėje pateikti kiti P_1 ir P_2 taškų X koordinačių pataisymai, kuriuos reikia daryti, kai 2.16 punkte apibrėžtas horizontalus sėdynės reguliavimo intervalas yra didesnis kaip 108 mm. Teigiama koordinačių kryptis nurodyta IV priedo priedėlio 1 paveiksle.

[1] OL L 68, 1971 3 22, p. 1.

III LENTELĖ

Horizontalaus sėdynės reguliavimo intervalas	Δ X
108–120 mm	– 13 mm
121–132 mm	– 22 mm
133–145 mm	– 32 mm
146–158 mm	– 42 mm
daugiau kaip 158 mm	– 48 mm

5.4. **Pataisymas, kai skaičiuojamasis sėdynės atlošo kampas ne 25°**

IV lentelėje pateikti kiti kiekvieno P ir V taško X ir Z koordinačių pataisymai, kuriuos reikia daryti, kai skaičiuojamasis sėdynės atlošo kampas yra ne 25°. Teigiama koordinačių kryptis nurodyta IV priedo priedėlio 1 paveiksle.

IV LENTELĖ

Sėdynės atlošo kampas (°)	Horizontalios koordinatės Δ X	Vertikalios koordinatės Δ Z	Sėdynės atlošo kampas (°)	Horizontalios koordinatės Δ X	Vertikalios koordinatės Δ Z
5	– 186 mm	28 mm	23	– 18 mm	5 mm
6	– 177 mm	27 mm	24	– 9 mm	3 mm
7	– 167 mm	27 mm	25	0 mm	0 mm
8	– 157 mm	27 mm	26	9 mm	– 3 mm
9	– 147 mm	26 mm	27	17 mm	– 5 mm
10	– 137 mm	25 mm	28	26 mm	– 8 mm
11	– 128 mm	24 mm	29	34 mm	– 11 mm
12	– 118 mm	23 mm	30	43 mm	– 14 mm
13	– 109 mm	22 mm	31	51 mm	– 18 mm
14	– 99 mm	21 mm	32	59 mm	– 21 mm
15	– 90 mm	20 mm	33	67 mm	– 24 mm
16	– 81 mm	18 mm	34	76 mm	– 28 mm
17	– 72 mm	17 mm	35	84 mm	– 32 mm
18	– 62 mm	15 mm	36	92 mm	– 35 mm
19	– 53 mm	13 mm	37	100 mm	– 39 mm
20	– 44 mm	11 mm	38	108 mm	– 43 mm
21	– 35 mm	9 mm	39	115 mm	– 48 mm
22	– 26 mm	7 mm	40	123 mm	– 52 mm

5.5. **E taškų vietos**

5.5.1. E_1 ir E_2 kiekvienas yra nuo P_1 per 104 mm.

E_2 yra 65 mm nuo E_2 (žr. IV priedo priedėlio 4 paveikslą).

5.5.2. E_1 ir E_2 taškus jungianti linija apie tašką P_1 sukama tol, kol su vertikalia vidurine išilgine transporto priemonės plokštuma ta linija sudaro statų kampą, jeigu:

5.5.2.1. tokioje padėtyje liestinė iš taško E_1 iki priekinio kairiojo A statramsčio galinio krašto su linija E_1-E_2 sudaro 120º arba mažesnį kampą;

5.5.2.2. jeigu pirmiau minėtu būdu gautas kampas yra didesnis kaip 120º, linijos E_1-E_2 sukimas aplink P_1 tašką reguliuojamas tol, kol gautas kampas bus lygus 120º (pastaruoju atveju žr. IV priedo priedėlio 2 paveikslą).

5.5.3. E_3 ir E_4 kiekvienas yra nuo P_2 per 104 mm. E_3 yra 65 mm nuo E_4 (žr. IV priedo priedėlio 4 paveikslą).

5.5.4. Linija E_3-E_4 apie tašką P_2 sukama tol, kol su iš taško E_4 iki priekinio dešiniojo A statramsčio galinio krašto nubrėžta liestine ta linija sudaro 120º kampą (žr. IV priedo priedėlio 4 paveikslą).

6. BANDYMO METODIKA

6.1. **Vairuotojo regėjimo laukas**

6.1.1. Pirminių transporto priemonės atskaitos taškų ir trimačio koordinačių tinklelio matmenų santykis nustatomas pagal IV priede nurodytą tvarką.

6.1.2. V_1 ir V_2 taškų vieta nustatoma atsižvelgiant į R tašką, kaip nurodyta pagal trimačio koordinačių tinklelio koordinates XYZ, ir tų taškų vieta pateikta 5.2.1.1 punkto I ir 5.4 punkto IV lentelėse. Tada pagal patikslintus V taškus, kaip nurodyta 5.1.1 punkte, nustatomi priekinio stiklo nulinės atskaitos taškai.

6.1.3. P taškų, R taško ir vairuotojo sėdynėje sėdinčio vairuotojo padėties centrinės linijos, kaip nurodyta pagal trimačio koordinačių tinklelio XYZ koordinates, santykis nustatomas pagal 5.3 punkto II ir III lenteles. Pataisymas, kai skaičiuojamasis sėdynės atlošo polinkio kampas yra ne 25º, pateiktas 5.4 punkto IV lentelėje.

6.1.4. Binokuliniu regėjimu nematomos zonos kampas (žr. 5.1.2 punktą) matuojamas horizontalioje plokštumoje, kaip nurodyta IV priedo priedėlio 2 paveiksle. P_1 ir P_2 taškų, kurie atitinkamai sujungti su E_1 ir E_2 ir E_3 ir E_4, santykis parodytas IV priedo priedėlio 4 paveiksle

6.1.4.1. E_1-E_2 linija nustatoma pagal 5.5.2 punktą. Tada tarp E_1 tašką su priekinio kairiojo A statramsčio išorinį kraštą jungiančios liestinės ir E_2 tašką su priekinio kairiojo A statramsčio vidinį kraštą jungiančios liestinės matuojamas binokuliniu regėjimu nematomos zonos kampas.

6.1.4.2. E_1-E_2 linija nustatoma pagal 5.5.4 punktą. Tada tarp E_4 tašką su priekinio dešiniojo A statramsčio išorinį kraštą jungiančios liestinės ir E_3 tašką su priekinio dešiniojo A statramsčio vidinį kraštą jungiančios liestinės matuojamas binokuliniu regėjimu nematomos zonos kampas.

(7.)

(8.)

(9.)

(10.)

(II PRIEDAS)

III PRIEDAS

TVARKA „H“ TAŠKUI IR TIKRAJAM SĖDYNĖS ATLOŠO POLINKIO KAMPUI NUSTATYTI BEI SANTYKINEI R IR H TAŠKŲ PADĖČIAI BEI SKAIČIUOJAMOJO IR TIKROJO SĖDYNĖS ATLOŠO KAMPŲ SANTYKIUI PATIKRINTI

1. APIBRĖŽIMAI

1.1. **H taškas**

Keleiviui skirtoje vietoje sėdinčio žmogaus padėtį nurodantis „H taškas“ – tai žmogaus kūno, kurį atstoja 3 skirsnyje aprašytas manekenas, teorinės šlaunų ir liemens sukimosi ašies susikirtimo taškas išilginėje vertikalioje plokštumoje.

1.2. **R taškas arba sėdynėje sėdinčio žmogaus atskaitos taškas**

„R taškas“ arba „sėdynėje sėdinčio žmogaus atskaitos taškas“ – tai transporto priemonės gamintojo nurodytas atskaitos taškas, kuris:

1.2.1. turi atsižvelgiant į transporto priemonės konstrukciją nustatytas koordinates;

1.2.2. sutampa su teorine liemens/šlaunų sukimosi taško (H taško) vieta, kai transporto priemonę vairuojantis vairuotojas sėdi žemiausioje ir pačioje galinėje padėtyje arba eksploatavimo padėtyje, kurią transporto priemonės gamintojas nustato kiekvienai sėdynėje sėdinčio žmogaus padėčiai, kurią jis yra nurodęs.

1.3. **Sėdynės atlošo kampas**

„Sėdynės atlošo kampas“ – tai sėdynės atlošo polinkio kampas atsižvelgiant į vertikalę.

1.4. **Tikrasis sėdynės atlošo kampas**

„Tikrasis sėdynės atlošo kampas“ – tai kampas, kurį H tašką kertanti vertikalė sudaro žmogaus kūno, kurį atstoja 3 skirsnyje aprašytas manekenas, liemens atskaitos linija.

1.5. **Skaičiuojamasis sėdynės atlošo kampas**

„Skaičiuojamasis sėdynės atlošo kampas“ – tai transporto priemonės gamintojo nustatytas kampas, kuris:

1.5.1. sėdynės atlošo kampą, kai transporto priemonę vairuojantis vairuotojas sėdi žemiausioje ir pačioje galinėje padėtyje arba darbinėje padėtyje, kurią transporto priemonės gamintojas nustato kiekvienai sėdynėje sėdinčio žmogaus padėčiai, kurią jis yra nurodęs;

1.5.2. R taške sudaro vertikalė ir liemens atskaitos linija ir

1.5.3. teoriškai atitinka tikrąjį sėdynės atlošo kampą.

2. H TAŠKO IR TIKRŲJŲ SĖDYNĖS ATLOŠO KAMPŲ NUSTATYMAS

2.1. Kiekvienos sėdynėje sėdinčio žmogaus padėties, kurią yra nurodęs transporto priemonės gamintojas, nustatomas H taškas ir tikrasis sėdynės atlošo kampas. Jeigu sėdynėje sėdinčio žmogaus padėtis toje pačioje eilėje galima laikyti panašiomis (daugiavietė neišardoma sėdynė, vienodos sėdynės ir t. t.) kiekvienos sėdynių eilės nustatomas tik vienas H taškas ir vienas tikrasis sėdynės atlošo kampas, o 3 skirsnyje aprašytas manekenas sodinamas į tą vietą, kuri laikoma reprezentacine eilės vieta. Ta vieta:

2.1.1. jei tai yra priekinė eilė – vairuotojo vieta;

2.1.2. jei tai yra galinė eilė arba galinės eilės – kraštinė sėdynė;

2.2. Nustatant H tašką ir tikrąjį sėdynės atlošo kampą, atitinkama sėdynė sureguliuojama taip, kad ji būtų įprastoje žemiausioje ir galinėje transporto priemonę vairuoti numatytoje arba toje naudojimo padėtyje, kurią yra nurodęs transporto priemonės gamintojas. Sėdynės atlošas, jeigu jo polinkį galima reguliuoti, užfiksuojamas pagal gamintojo nurodymus, o kai tokių nurodymų jis nėra pateikęs, toje padėtyje, kuri pagal galimybes kuo labiau atitiktų 25° tikrąjį sėdynės atlošo kampą.

3. MANEKENO APRAŠYMAS

3.1. Taikomas trimatis manekenas, kurio masė ir forma atitinka vidutinio ūgio vyro masę ir formą. Toks manekenas pavaizduotas šio priedo priedėlio 1 ir 2 piešiniuose.

3.2. Tas manekenas sudarytas iš:

3.2.1. dvejų sudėtinių dalių, viena imituoja nugarą, o kita – apatinę kūno dalį, kurios pritvirtintos prie ašies, atstojančios ašį, apie kurią lankstosi liemuo ir šlaunis. Tos ašies susikirtimo linija su vertikalia vidurine išilgine sėdynėje sėdinčio žmogaus padėties plokštuma – tai H taškas;

3.2.2. dviejų kojas imituojančių sudėtinių dalių, kurios lankstais sujungti su apatinę kūno dalį imituojančią sudėtine dalimi; ir

3.2.3. dviejų pėdas imituojančių sudėtinių dalių, kurios kulkšnis atstojančiais lankstais sujungtos su kojomis;

3.2.4. be to, apatinę kūno dalį imituojantis sudėtinė dalis turi gulsčiuką, kad būtų galima patikrinti skersinį tos sudėtinės dalies posvyrį.

3.3. Su atitinkamais sunkio centrais sutampančiose kūno-sudėtinės dalies vietose pakabinami svarmenys, kad bendra manekeno masė būtų maždaug 75 kg ± 1 % Duomenys apie skirtingų svarmenų masę pateiktos šio priedo priedėlio 2 paveikslo lentelėje.

3.4. Menekeno liemens atskaitos linija – tai šlaunies ir liemens jungtį kertanti tiesi linija bei teorinė kaklo ir krūtinės linija (žr. šio priedo priedėlio 1 paveikslą).

4. Manekeno parengimas

Trimatis manekenas parengiamas taip:

4.1. transporto priemonė pastatoma lygioje vietoje ir sėdynės sureguliuojamos pagal 2.2 punktą;

4.2. išbandytina sėdynė užklojama audiniu, kad manekeną būtų galima lengviau nustatyti;

4.3. manekenas ant atitinkamos sėdynės pasodinamas taip, kad jo centrinė ašis vidurinei išilginei transporto priemonės plokštumai būtų statmena;

4.4. manekeno pėdos nustatomos taip:

4.4.1. priekinėse sėdynėse jo pėdos nustatomos taip, kad apatinės manekeno sudėtinės dalies skersiniam orientavimui patikrinti taikomas gulsčiukas būtų horizontalus;

4.4.2. galinėse sėdynėse manekeno pėdos pagal galimybes nustatomos taip, kad jos liestų priekines sėdynes. Jeigu pirmiau minėtu būdu nustatytos pėdos remiasi į grindis, kurių lygis yra skirtingas, pėda, kuri pirmoji prisiliečia prie priekinės sėdynės, laikoma atskaitos tašku, o kita pėda nustatoma taip, kad apatinės manekeno sudėtinės dalies skersiniam orientavimui patikrinti taikomas gulsčiukas būtų horizontalus;

4.4.3. jeigu nustatomas vidurinės sėdynės H taškas, kiekviena pėda statoma iš abiejų tunelio pusių;

4.5. svarmenys pakabinami ant kojų, apatinės manekeno dalies skersiniam orientavimui patikrinti taikomas gulsčiukas pastatomas horizontalioje padėtyje ir šlaunų svarmenys užkabinami ant apatinę manekeno dalį imituojančio komponento;

4.6. manekenas už kelio strypo atitraukiamas nuo sėdynės atlošo ir manekeno nugara palenkiama į priekį. Manekenas vėl sodinamas ant transporto priemonės sėdynės, apatinę jo dalį stumiant atgal tol, kol ji atsiremia į sėdynės atlošą, ir manekeno nugara prispaudžiama prie sėdynės atlošo;

4.7. manekenas 2 kartus horizontaliai veikiamas 10 ± 1 daN apkrova. Apkrovos kryptis ir apkrovos veikimo vieta juodos spalvos strėle nurodytos priedėlio 2 paveiksle;

4.8. prie dešiniojo ir kairiojo manekeno šono, o paskui prie jo liemens, prikabinami svarmenys. Skersinis manekeno gulsčiukas laikomas horizontalioje padėtyje;

4.9. skersinį manekeno gulsčiuką nustačius horizontalioje padėtyje, manekeno nugara lenkiama į priekį tol, kol liemens svarmenys atsiduria virš H taško, kad manekeno nugara nesitrintų į sėdynės atlošą;

4.10. manekeno nugara atsargiai vėl stumiama atgal tam, kad nustatymas būtų užbaigtas. Skersinis manekeno gulsčiukas turi būti horizontalioje padėtyje. Jeigu gulsčiukas nėra toje padėtyje, pirmiau aprašyta nustatymo tvarka pakartojama.

5. REZULTATAI

5.1. Kai manekenas nustatomas pagal 4 skirsnį, atitinkamos transporto priemonės sėdynės H taškas ir tikrasis sėdynės atlošo kampas – tai manekeno H taškas ir manekeno liemens atskaitos linijos polinkio kampas.

5.2. Išmatuojamos H taško koordinatės, atsižvelgiant į tris plokštumas, kurios vienos su kitomis sudaro stačius kampus, ir tikrasis sėdynės atlošo kampas, kad juos būtų galima palyginti su transporto priemonės gamintojo pateiktais duomenimis.

6. SANTYKINĖS R IR H TAŠKŲ PADĖTIES BEI SKAIČIUOJAMOJO IR TIKROJO SĖDYNĖS ATLOŠO KAMPŲ SANTYKIO PATIKRA

6.1. Pagal 5.2 punktą atliktų H taško ir tikrojo sėdynės atlošo kampo matavimų rezultatai palyginami su transporto priemonės gamintojo pateiktomis R taško koordinatėmis ir skaičiuojamuoju sėdynės atlošo kampu.

6.2. Laikoma, kad sėdynėje sėdinčio žmogaus atitinkamos padėties santykinė R ir H taškų vieta bei skaičiuojamojo ir tikrojo sėdynės atlošo kampų santykis atitinka reikalavimus, jeigu pagal jo koordinates nustatyta H taško vieta, yra stačiakampyje, kurio kraštinių ilgis atitinkamai 30 mm ir 20 mm ir kurio įstrižainės kertasi R taške, ir jeigu tikrasis sėdynės atlošo kampas nuo skaičiuojamojo skiriasi ne daugiau kaip 3°.

6.2.1. Jeigu tų sąlygų laikomasi, R taškas ir skaičiuojamasis sėdynės atlošo kampas taikomi darant bandymus ir, jeigu reikia, manekenas sureguliuojamas taip, kad H taškas sutaptų su R tašku, o tikrasis sėdynės atlošo kampas – su skaičiuojamuoju.

6.3. Jeigu H taškas arba tikrasis sėdynės atlošo kampas 6.2 punkto reikalavimų neatitinka, H taškas arba tikrasis sėdynės atlošo kampas nustatomi dar du kartus (iš viso tris kartus). Jeigu tų 2 iš bendro 3 matavimų skaičiaus rezultatai reikalavimus atitinka, laikoma, kad bandymo rezultatai reikalavimus atitinka.

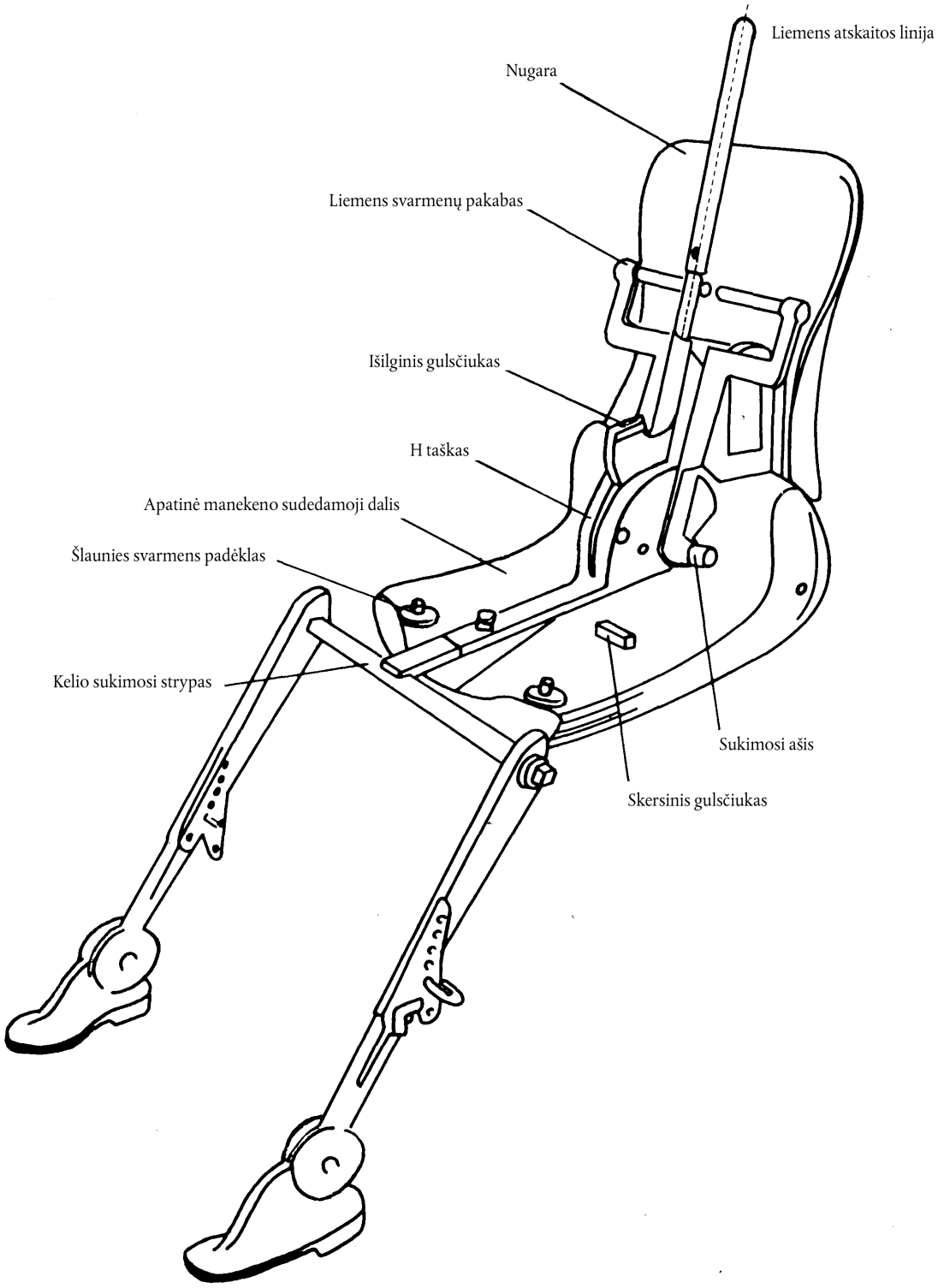
6.4. Jeigu bent 2 iš 3 bandymų rezultatai 6.2 punkto reikalavimų neatitinka, laikoma, kad bandymo rezultatai reikalavimų neatitinka.

6.5. Jeigu susiklosto 6.4 punkte nurodyta padėtis arba jeigu patikros atlikti negalima, nes transporto priemonės gamintojas nepateikė informacijos apie R taško vietą ar nenurodė skaičiuojamojo sėdynės atlošo kampo, galima taikyti trijų bandymų rezultatų vidurkį ir jis laikomas taikytinu visais atvejais, kai šioje direktyvoje minimi R taškas arba skaičiuojamasis sėdynės atlošo kampas.

6.6. Atliekant serijinės gamybos transporto priemonės R ir H taškų santykinių vietų bei skaičiuojamojo ir tikrojo sėdynės atlošo kampų santykio patikrą, vietoje 6.2 punkte nurodyto stačiakampio taikomas kvadratas, kurio kraštinės ilgis 50 mm, ir tikrasis sėdynės atlošo kampas nuo skaičiuojamojo skiriasi ne daugiau kaip 5°.

Priedėlis

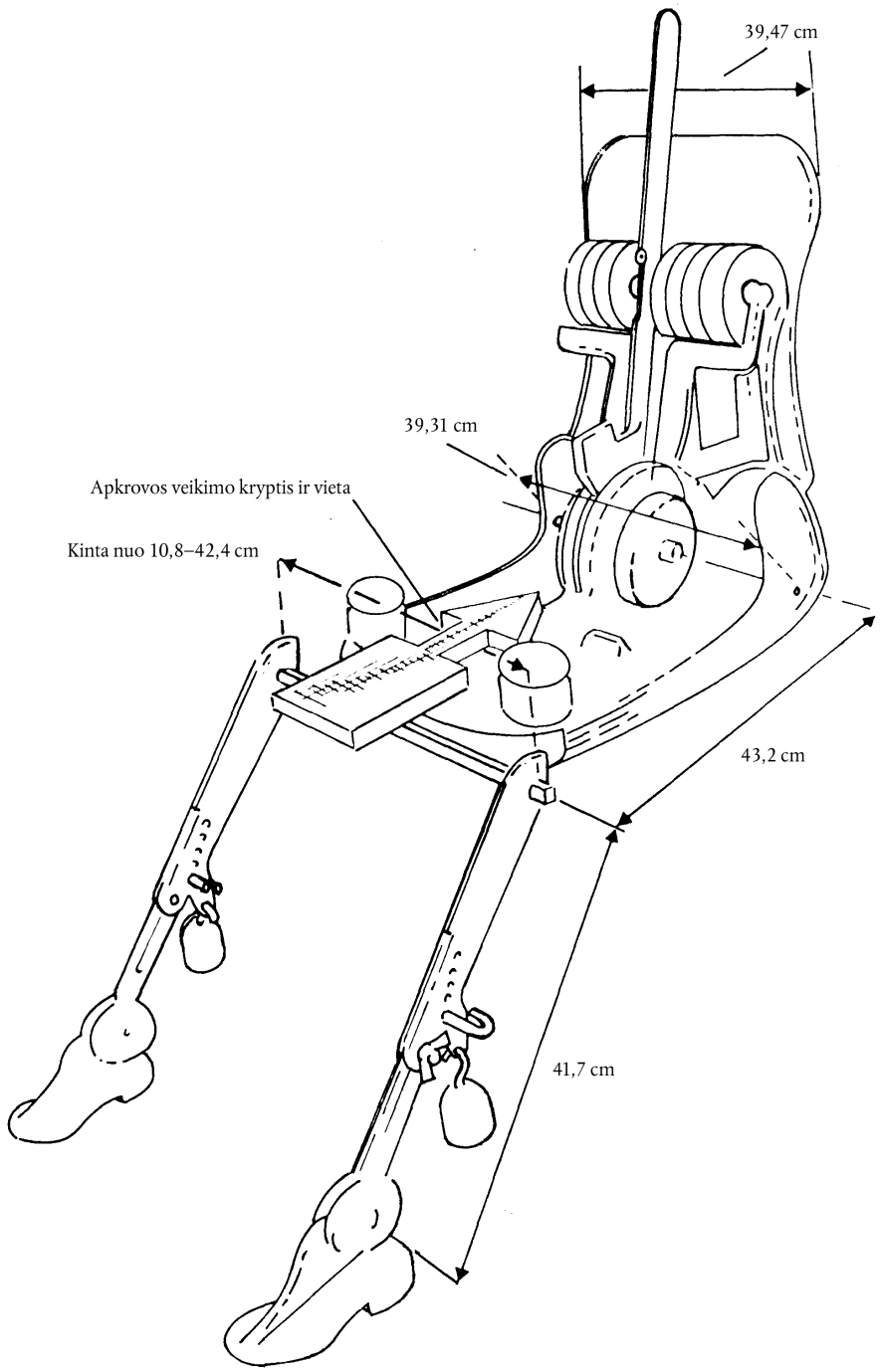
TRIMAČIO MANEKENO SUDĖTINĖS DALYS

1 paveikslas

MANEKENO MATMENYS IR MASĖ

Manekeno masė	*kg*
Manekeno nugarą ir apatinę jo dalį imituojančios sudėtinės dalys	16
Liemens svarmenų masė	31
Manekeno apatinės sudėtinės dalies svarmenų masė	8
Šlaunų svarmenų masė	7
Kojų svarmenų masė	13
Iš viso	75

2 paveikslas

IV PRIEDAS

PIRMINIŲ TRANSPORTO PRIEMONĖS ATSKAITOS TAŠKŲ IR TRIMAČIO KOORDINAČIŲ TINKLELIO MATMENŲ SANTYKIŲ NUSTATYMO METODAS

1. KOORDINAČIŲ TINKLELIO IR PIRMINIŲ TRANSPORTO PRIEMONĖS ATSKAITOS TAŠKŲ SANTYKIS

Siekiant patikrinti konkrečius transporto priemonės, pristatytos, kad pagal šią direktyvą būtų patvirtintas jos tipas, matmenis arba matmenis toje transporto priemonėje, turi būti tiksliai nustatytas I priedo 2.3 punkte apibrėžto trimačių koordinačių tinklelio, kuris nustatomas pradiniame transporto priemonės projektavimo etape, ir pirminių I priedo 2.4 punkte apibrėžtų atskaitos taškų santykis tam, kad konkrečius transporto priemonės gamintojo pateiktų brėžinių taškus būtų galima identifikuoti pagal tuos brėžinius pagamintoje transporto priemonėje.

2. METODAS KOORDINAČIŲ TINKLELIO IR ATSKAITOS TAŠKŲ SANTYKIUI NUSTATYTI

Šiam tikslui parengiama ant žemės esanti atskaitos plokštuma, kuri pažymima X-X ir Y-Y matavimo sistemomis. Pagal šio priedo priedėlio 6 paveikslą ant žemės įrengta atskaitos plokštuma – tai kietas, plokščias, lygus paviršius, ant kurio stovi transporto priemonė ir prie kurio stipriai pritvirtintos dvi liniuotės; jų skalė turi būti suskirstyta milimetrais, X-X liniuotė ne trumpesnė kaip 8, o Y-Y – ne trumpesnė kaip 4 metrai. Abi liniuotės, kaip parodyta šio priedo priedėlio 6 paveiksle, atsižvelgiant viena į kitą, sujungiamos stačiu kampu. Tų liniuočių susikirtimo taškas – tai nulinis atskaitos taškas.

3. ATSKAITOS PLOKŠTUMOS PATIKRA

Siekiant, kad būtų atsižvelgta į mažus atskaitos plokštumos arba bandymo darymo ploto lygio pokyčius, išilgai X ir Y liniuočių 250 mm intervalais to lygio nuokrypius nuo nulinio atskaitos taško būtina išmatuoti ir gautus rodmenis užregistruoti tam, jog transporto priemonę tikrinant būtų galima atlikti pataisas.

4. TIKROJI TRANSPORTO PRIEMONĖS PADĖTIS ATLIEKANT BANDYMĄ

4. Siekiant, kad būtų numatyti nedideli pakabos aukščio pokyčiai ir t. t., būtina turėti priemones, kuriomis, prieš darant kitus matavimus, pirminius atskaitos taškus būtų galima nustatyti tiksliose koordinačių vietose, atsižvelgiant į transporto priemonės numatytą projektinę padėtį. Be to, turi būti įmanoma daryti nedidelius šoninius ir (arba) išilginius transporto priemonės padėties reguliavimus tam, kad tą transporto priemonę būtų galima tiksliai nustatyti pagal koordinačių tinklelį.

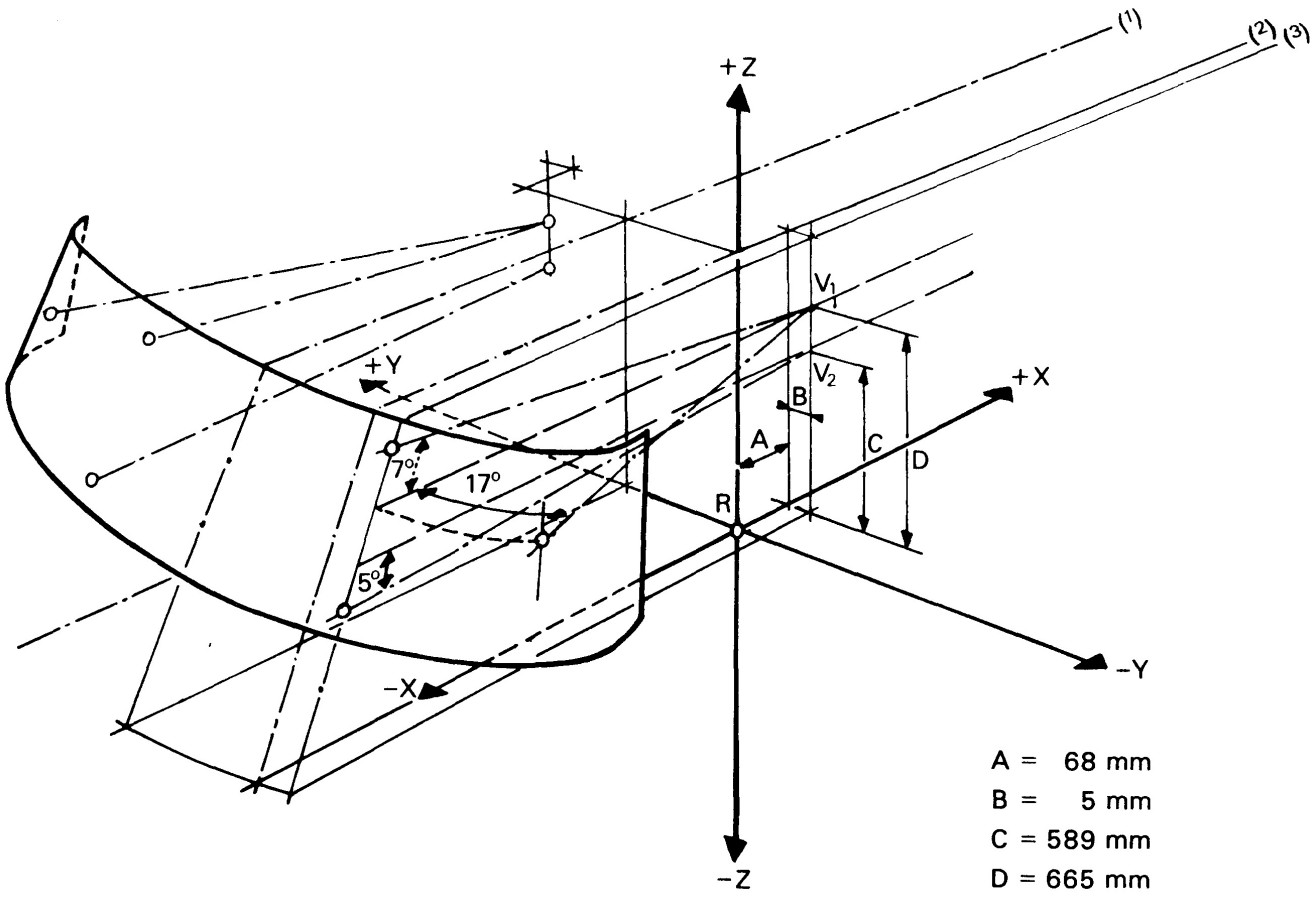
5. REZULTATAI

Transporto priemonę teisingai nustačius, atsižvelgiant į koordinačių tinklelį ir pagal projektą numatytą jos padėtį, galima lengvai nustatyti priekinio matomumo reikalavimams tyrinėti būtinų taškų vietą.

Apibrėžiant tuos reikalavimus, galima taikyti bandymo metodus, kurių metu pasitelkiami teodolitai, šviesos šaltinių arba šešėlių įtaisai, arba kokius kitus metodus, dėl kurių įrodoma, kad juos taikant gaunami lygiaverčiai rezultatai.

1 paveikslas

V TAŠKŲ NUSTATYMAS

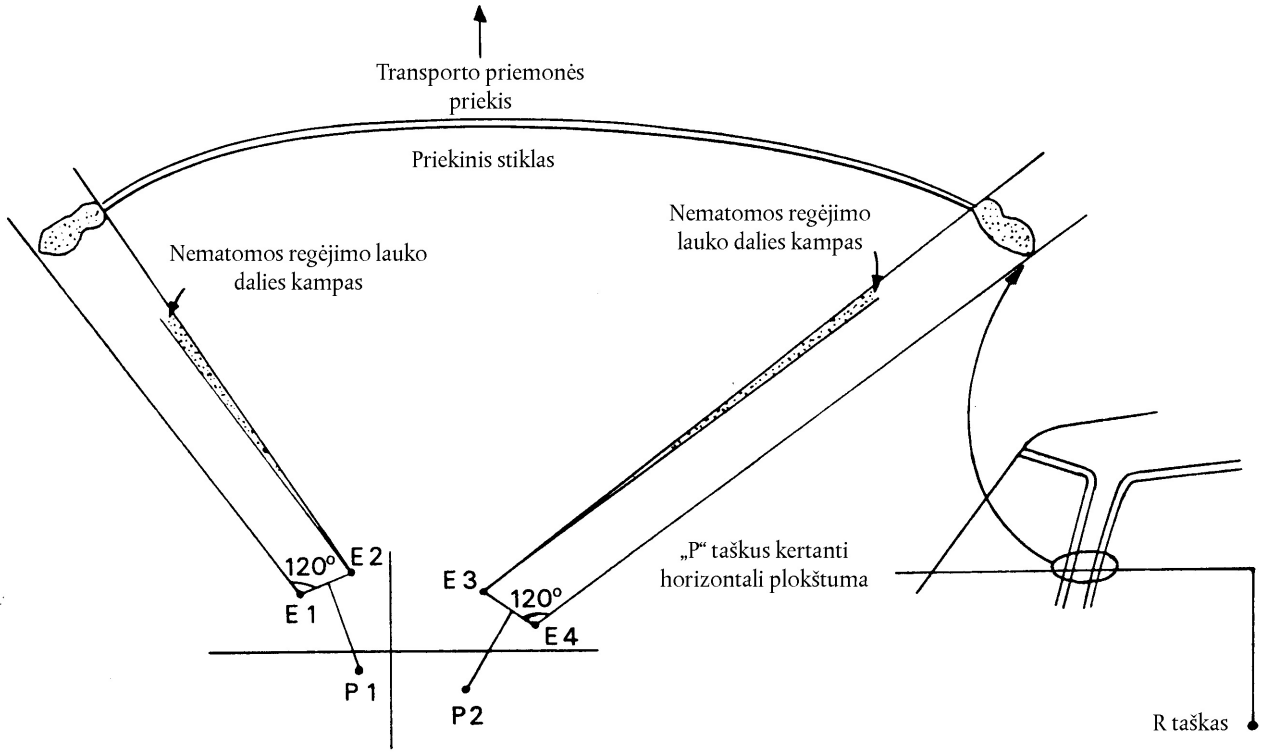
(1) Per vidurinę išilginę transporto priemonės plokštumą nubrėžta linija.
(2) Per vertikalią plokštumą, kertančią R tašką, nubrėžta linija.
(3) Per vertikalią plokštumą, kertančią V1 ir V2 taškus, nubrėžta linija.

2 paveikslas

PRIEKINIU STATRAMSČIU UŽSTOJAMA REGĖJIMO LAUKO DALIS

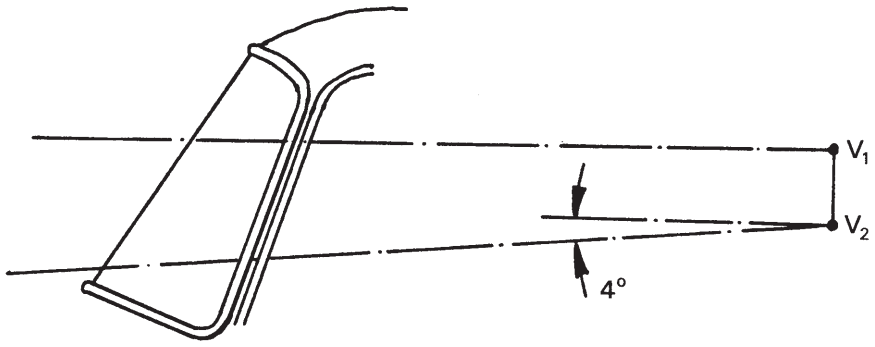
Brėžinyje nurodytos P ir E taškų vietos, kai žiūrima į kairįjį ir dešinįjį priekinius statramsčius.

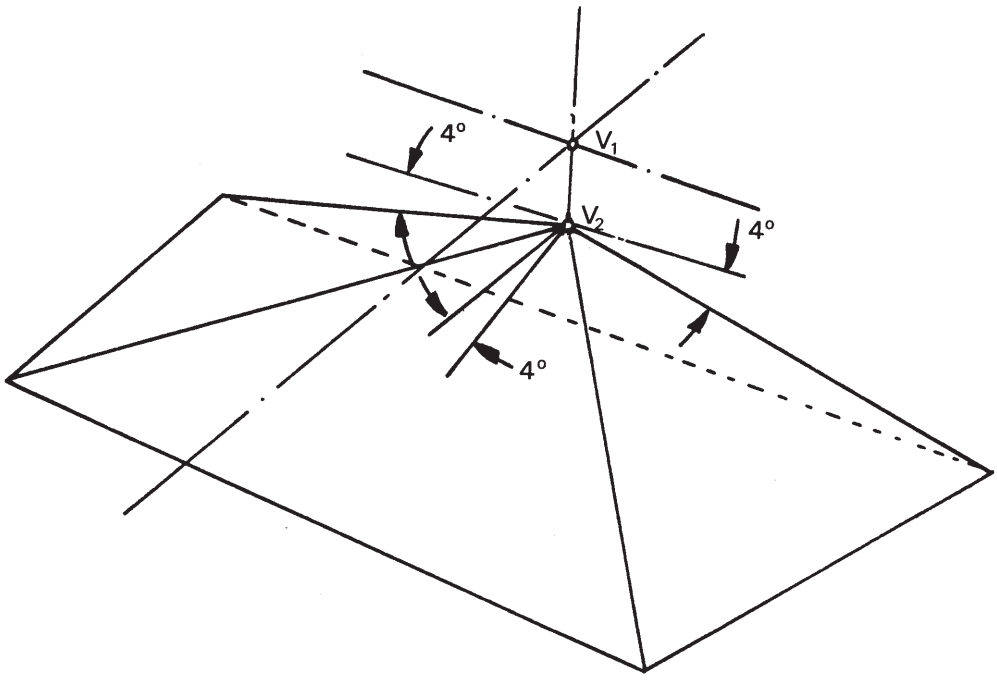
(konkretus atvejis numatytas I priedo 5.5.2.2 punkte)

3 paveikslas

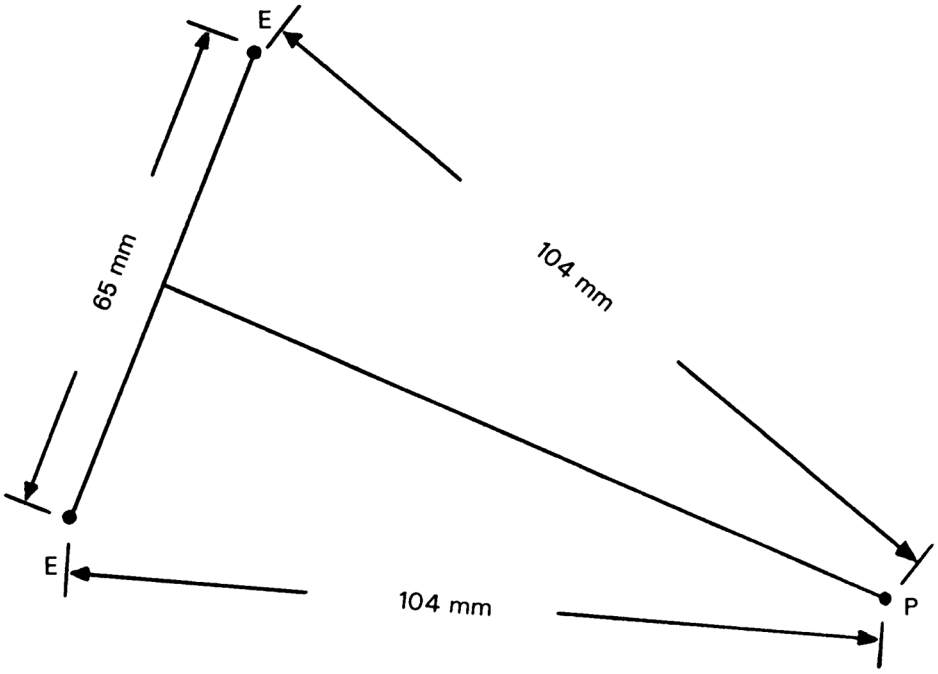
PRIEKINIAME TIESIOGINIAME 180° VAIRUOTOJO REGĖJIMO LAUKE ESANČIŲ KLIŪČIŲ

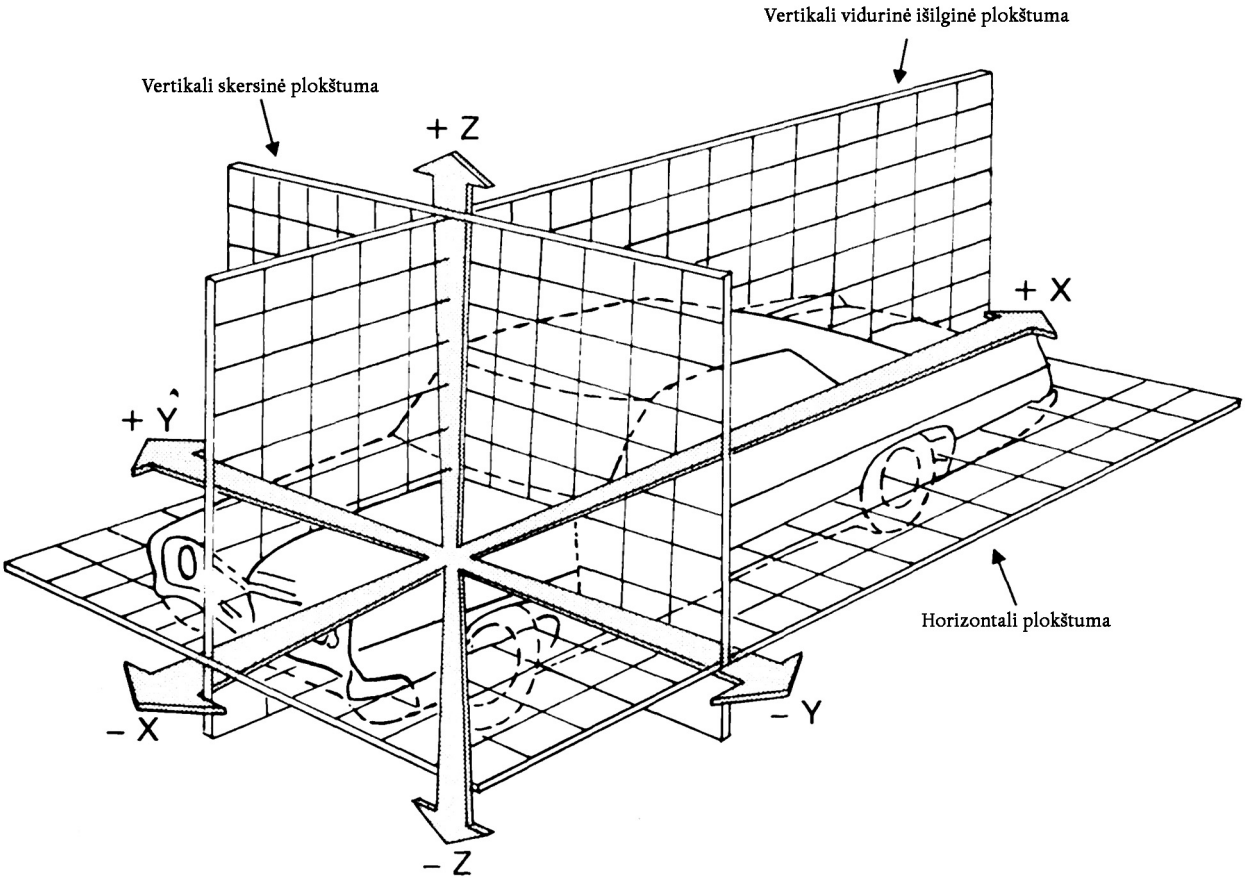
4 paveikslas

BRĖŽINYS PAGAL MASTELĮ, KURIAME NURODYTA SANTYKINĖ E IR P TAŠKŲ VIETA

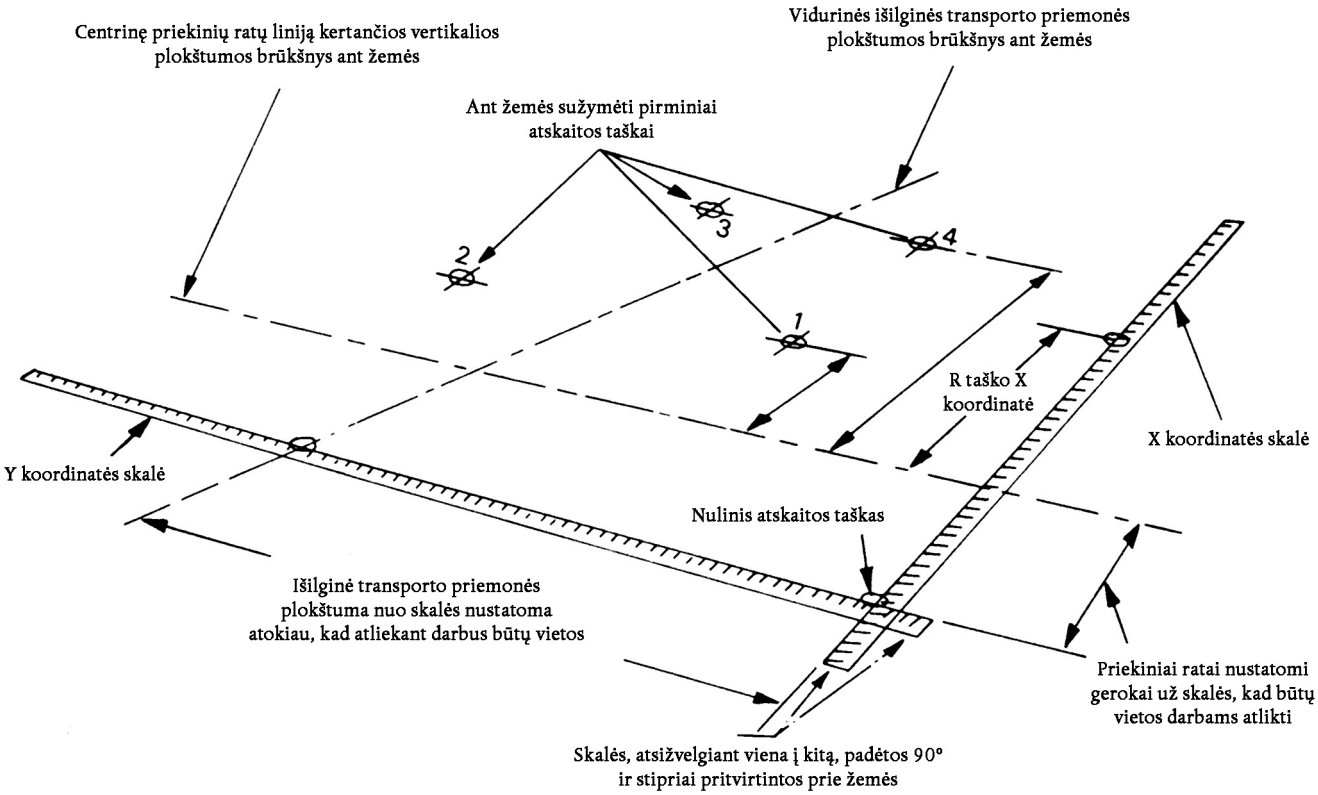
5 paveikslas

TRIMATIS KOORDINAČIŲ TINKLELIS

6 paveikslas

VIETA, KURIOJE ATLIEKAMI NIVELIAVIMO DARBAI

V PRIEDAS

PAVYZDYS

(Didžiausias formatas: A 4 (210 × 297 mm))

Administracijos pavadinimas

TRANSPORTO PRIEMONĖS EEB TIPO PATVIRTINIMO, ATSIŽVELGIANT Į VAIRUOTOJO REGĖJIMO LAUKĄ, LIUDIJIMO PRIEDAS

(1970 m. vasario 6 d. Tarybos direktyvos 70/156/EEB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių motorinių transporto priemonių ir jų priekabų tipo patvirtinimą, suderinimo 4 straipsnio 2 dalis ir 10 straipsnis)

EEB tipo patvirtinimo Nr. .....

1. Transporto priemonės prekės pavadinimas arba ženklas .....
2. Transporto priemonės tipas .....
3. Gamintojo pavadinimas ir adresas .....
4. Jeigu reikia, gamintojo įgaliotojo atstovo pavadinimas ir adresas .....
   .....
5. Trumpas transporto priemonės aprašas .....
6. Nustatytos vairuotojo sėdėjimo padėties sėdynėje R taško nustatymo duomenys, atsižvelgiant į pirminių atskaitos taškų padėtį .....
   .....
7. Pirminių atskaitos taškų nustatymo duomenys, tų taškų vietos ir santykinės padėtys .....
8. Transporto priemonės pristatymo tipui patvirtinti data .....
9. Tipo patvirtinimo bandymus atliekanti techninė tarnyba .....
10. Tos techninės tarnybos bandymo ataskaitos parengimo data .....
11. Tos techninės tarnybos parengtų bandymo ataskaitų skaičius .....
12. Tipo patvirtinimas, atsižvelgiant į vairuotojo regėjimo lauką, suteiktas/įį suteikti atsisakyta ([1])
13. Vieta .....
14. Data .....
15. Parašas .....
16. Prie šio liudijimo pridedami pirmiau minėtą tipo patvirtinimo numerį turintys dokumentai:
    ..... brėžiniai pagal mastelį
    ..... keleiviui skirtos vietos erdvinė (-ės) nuotrauka (-os)
17. Pastabos .....

([1]) Nereikalingą įrašą išbraukti.